

Regeringsuppdrag

Regionalt serviceprogram

RSP 2014-2018 för Södermanlands län

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Titel: Regionalt serviceprogram 2014-2018 för Södermanlands län, RSP 2014-2018
Utgiven av: Länsstyrelsen i Södermanlands län
Utgivningsår: 2014
Sammanställare/författare: Marianne Skantz, Ulrika Lundberg
Medförfattare: Från Länsstyrelsen: Jan Peterson - erfarenheter från föregående
programperiod. Maria Gustavsson - miljö.
Partnerskapet i Södermanlands län
Foto på omslaget: Vy från Högsjö. Marianne Skantz
Diariennr: 301-2750-2013
Rapportnr: 2014:8
ISSN-nr 1400-0792
Version 2 2014-09-04

Rapporten finns på: www.lansstyrelsen.se/sodermanland/publikationer
Länsstyrelsen i Södermanlands län
611 86 Nyköping
Tel: 010-223 40 00

Förord

Södermanland växer! Det är glädjande att kunna konstatera att antalet sörmlänningar slår nytt rekord, mer än 277 500 personer den sista december 2013. Södermanland är tillsammans med Västmanland och Uppsala det län där befolkningen ökar mest.

Södermanland är ett attraktivt län som med sitt unika läge, sitt mångfacetterade landskap, sin rika kultur, sina karakteristiska städer och orter erbjuder människor och företag fantastiska möjligheter. Inte för inte döpte Selma Lagerlöf, Södermanland till den sköna lustgården i sin text om Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige.

Det som gör vårt län unikt i Sverige är att befolkningen ökat på den rena landsbygden med hela 4,7 procent under 2000-talet och i de större tätorterna med 9,8 procent. Det är bara i de mindre tätorterna med mellan 200 – 2000 invånare som befolkningen har minskat sedan 2007.

Södermanland har en landsbygd som är starkt befolkad. Vi kan tala om den urbaniserade landsbygden. Människor bor och lever på landsbygden men de flesta har sin sysselsättning någon annanstans. Men sysselsättningen på landsbygden har, i motsats till övriga riket, haft en positiv utveckling de senaste åren. Sedan 2007 har sysselsättningen ökat med ca 18 procent på landsbygden, vilket kan jämföras med i snitt fem procent för hela länet. Landsbygdens sysselsättning blir allt mer differentierad och därmed mindre konjunkturkänslig. Det finns potential för utveckling av nya företag inom tjänste-, service- och besöksnäringen.

En fungerande infrastruktur är otroligt viktigt för både landsbygdens företagare och hushåll. Under de senaste sju åren har det skett en kraftig utbyggnad av bredband på landsbygden, främst i Nyköping, Eskilstuna och Katrineholms kommuner. Länsstyrelsen kommer att fortsätta att satsa på utbyggnad av bredband.

Att kunna tillfredsställa människors och företags behov av bra service är en grundförutsättning för tillväxt och välbefinnande i samhället. Samtidigt som både befolkningen och sysselsättningen har ökat kraftigt upplever alltför många på landsbygden att servicen förändras och försämras. Medborgarnas behov och krav på service förändras i takt med utvecklingen. De traditionella invanda servicelösningarna är inte anpassade efter de nya behoven och är därför på väg att försvinna. Därför har Länsstyrelsen tillsammans med bygdegupper, kommuner och andra aktörer de senaste åren försökt hitta och pröva nya hållbara servicelösningar som motsvarar människors önskemål. En heltäckande digital infrastruktur tillsammans med att det finns aktörer på marknaden som är villiga att ta risker och investera i nya servicelösningar, arbetstillfällen, bostäder och idéer är avgörande för landsbygdens framtid.

Nyköping i mars 2014

Liselott Hagberg
Landshövding i Södermanlands län

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning/uppdrag	6
Bakgrund	8
Den regionala processen	20
Analys	24
Prioriterade områden	32
Genomförande	35
Uppföljning/utvärdering	36
Hänvisningar	38

Regionalt serviceprogram 2014-2018

Sammanfattning

Södermanlands län är ett framtidslän vad gäller landbygdens utveckling. Här finns alla möjligheter för att människor ska kunna bo och verka på landsbygden. Avstånden är korta och det finns en viss servicenivå vilken kan utvecklas för att tillgodose de behov som finns.

Leva, växa, verka

*Det ska vara enkelt att förverkliga sina drömmar,
ambitioner och idéer i Sörmland.*

Så står det i länets RUP (Regionalt Utvecklings Program) benämnd Sörmlandsstrategin 2020.

Tillgänglighet till kommersiell service handlar främst om medborgares och företags tillgång till dagligvaror och drivmedel. För att stärka dagligvarubutiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse bör samordning ske med andra typer av service som bibliotek, kommuninformation, post, apotek och bank/betaltjänster etc. enligt lokalt anpassade lösningar.

För att utveckla och skapa tillväxt i länet krävs att alla aktörer (partnerskapet se sid 26) samverkar. I framtagandet av länets regionala serviceprogram RSP 2014-2018 har många aktörer samverkat.

Programmet gäller i 5 år och har 4 prioriterade områden. För varje år kommer en handlingsplan tas fram.

De 4 prioriterade områdena är:

- A **Kommersiell och offentlig service**
- B **IT-infrastuktur**
- C **Bygga och bo**
- D **Jobb och entreprenörskap**

I och med detta program fortsätter vi att främja länets utveckling för en hållbar framtid.

Lanthandel i Tystberga Foto Marianne Skantz

Inledning/Uppdrag

Regionalt serviceprogram för Södermanlands län 2014-2018

Uppdrag från Regeringen

Sveriges Regering, Näringsdepartementet, gav under hösten 2013 länsstyrelserna i uppdrag att utarbeta ett Regionalt Serviceprogram (RSP 2014-2018) för perioden 2014-2018. Programmet ska utarbetas och genomföras i enlighet med Tillväxtverkets riktlinjer för framtagande och genomförande av regionala serviceprogram.

Några skäl till regeringens uppdrag

- Regeringen tydliggör att tillgänglighet till grundläggande service för kvinnor, män och företag är en viktig del i arbetet med att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer i alla delar av landet.
 - Tillgänglighet till service är en av många viktiga förutsättningar för att kunna ta tillvara tillväxtpotentialen i hela landet.
 - För att skapa en god miljö där det är attraktivt att starta och driva företag är insatser som bidrar till en god servicenivå betydelsefulla.
 - Arbetet inom de regionala serviceprogrammen 2009-2013 har resulterat i att nya satsningar på samverkanslösningar genomförts inte minst mellan kommuner, företagare och de civila samhället. Kopplingen mellan tillgänglighet till service och näringslivets utveckling har blivit tydligare.
- Samt att en samordning har skett mellan de aktörer och de insatser som genomförts i syfte att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder för kvinnor, män och företag. Detta arbete ska fortsätta under 2014-2018.

Länens regionala serviceprogram, RSP2014-2018, ska utarbetas med hänsyn till och med tillvaratagande av erfarenheter och kunskap från den tidigare programperioden 2009-2013. Programmen ska bygga på en analys av behoven i länet och de ska utformas så att kontinuerlig uppföljning och utvärdering kan utföras under perioden.

Programmet ska också utformas för att i möjligaste mån samverka med övriga program för regional tillväxt.

Det regionala serviceprogrammet ska stödja och stimulera arbetet med kommersiell och offentlig service på Sveriges landsbygder. **Det är tillgången till kommersiell service som ska vara utgångspunkten för programmets insatser.** Till detta hör att stärka aktörer som tillhandahåller dagligvaror och drivmedel. För att stärka dessa aktörer bör samordning ske med andra typer av service.

Genomförandet i programform ökar förutsättningarna för att på regional nivå samla resurser för att åstadkomma största möjliga samhällsnytta med tillgängliga medel.

Programmet ska tas fram i samverkan med partnerskapet i länet och bygga på erfarenheter och analys av behoven i länet samt utformas så att en kontinuerlig uppföljning och utvärdering kan ske.

De utmaningar som landsbygden står inför ställer allt högre krav på kreativa och innovativa lösningar. Aktörer på alla nivåer behöver samarbeta för att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer, och i detta arbete är tillgången på service en viktig faktor.

Det regionala serviceprogrammet ska gälla i fem år och vara ett ramprogram som ska innehålla fyra övergripande prioriterade områden med formulerade mål för varje område. Varje år ska en handlingsplan för de prioriterade områdena tas fram.

De regionala serviceprogrammen ska lämnas till näringsdepartementet senast den 14 mars 2014 och ska börja gälla och genomföras från 1 april 2014.

Riktlinjer från Tillväxtverket

Regeringen skriver att de regionala serviceprogrammen ska utarbetas och genomföras i enlighet med Tillväxtverkets riktlinjer.

Ur riktlinjerna:

De utmaningar som gles- och landsbygder står inför ställer allt högre krav på kreativa och innovativa lösningar.

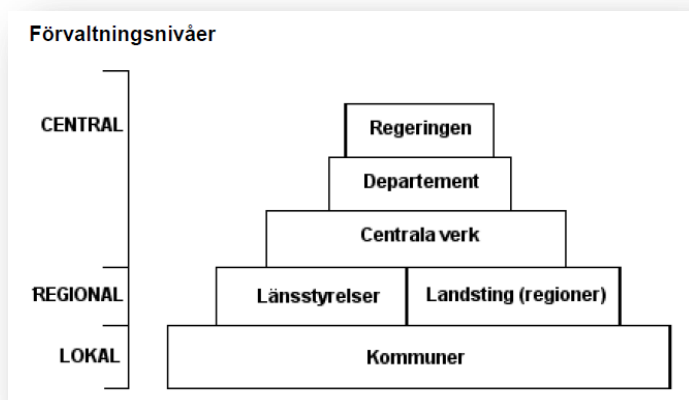
De regionala serviceprogrammen utgör viktiga verktyg i länens arbete med att säkerställa en god kommersiell och offentlig service i gles- och landsbygder. För att uppnå en ökad samordning av service, lokalt och regionalt krävs därför att aktörer med regionalt och lokalt tillväxtansvar samverkar med varandra och övriga berörda parter. Kommunala och regionala anslag tillsammans med nationella medel och EU-finansiering bör tas tillvara och förmedlas inom ramen för de regionala serviceprogrammen.

Tillgänglighet till kommersiell service handlar främst om medborgares och företags tillgång till dagligvaror och drivmedel. För att stärka dagligvarubutiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse bör samordning ske med andra typer av service så som bibliotek, kommuninformation, post, apotek och bank/betaltjänster etc. enligt lokalt anpassade lösningar.

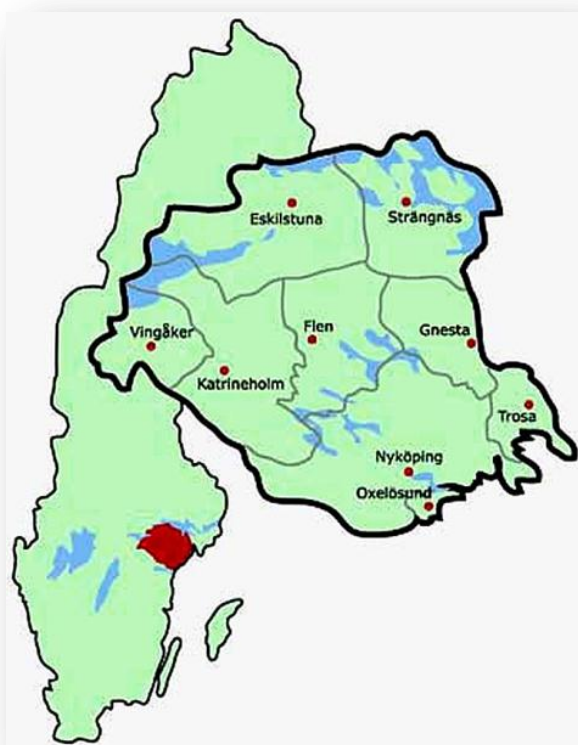
I texten förekommer ordet aktörer, med vilket avses alla de aktörer som finns i samhället: offentliga, privata, ideella med flera.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Södermanlands län har i arbetet med detta RSP 2014-2018 följt Tillväxtverkets riktlinjer.

Bakgrund

Södermanlands län

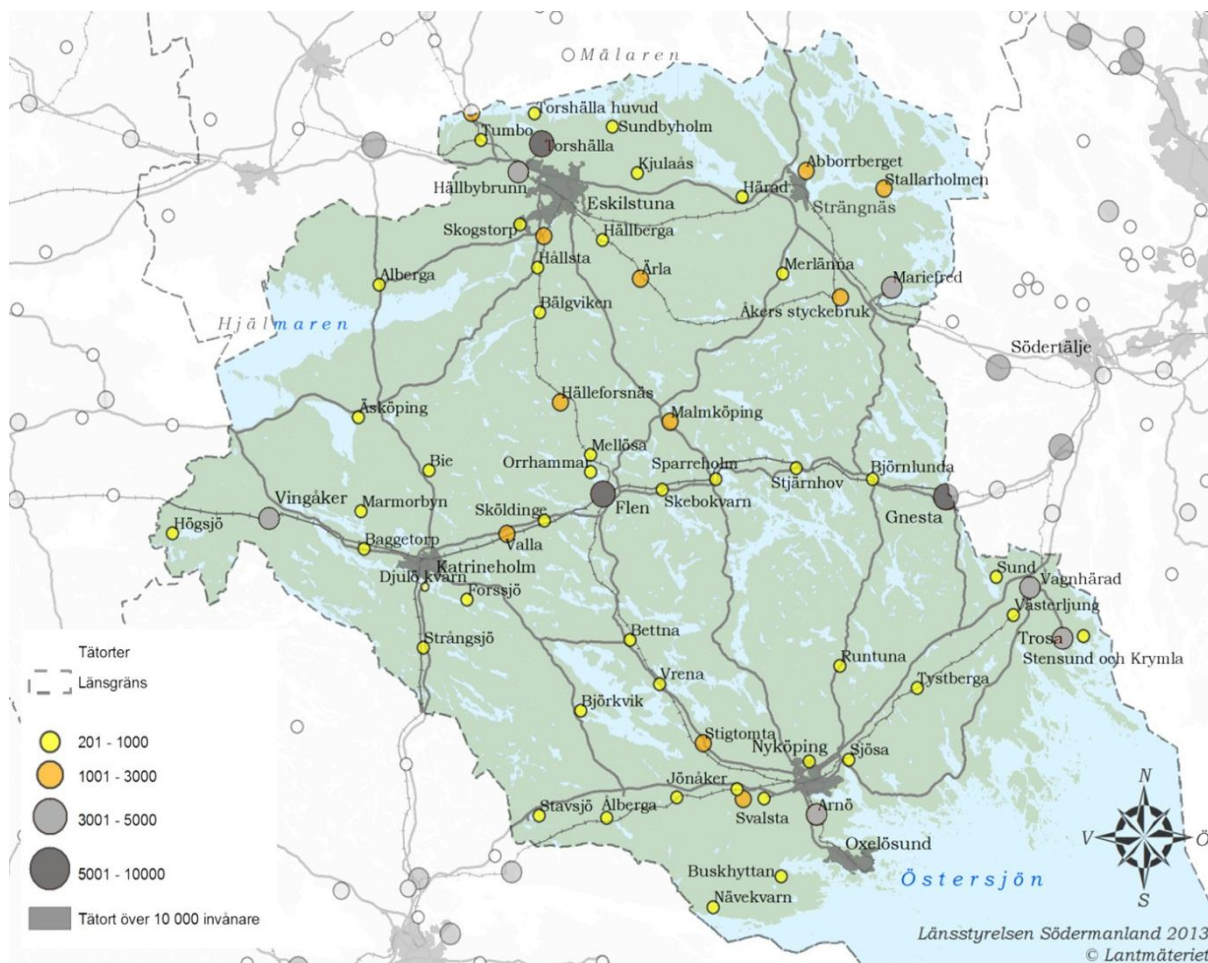
Länet har nio kommuner: Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker.

Definition av landsbygd

Länsstyrelsen följer landsbygdsprogrammets inriktning på definition av landsbygd.

Definition: landsbygd definieras som områden utanför tätorter med upp till 3 000 invånare enligt SCBs befolkningsstatistik för år 2010.

Orter på landsbygden i Södermanland med 5 000 – 10 000 invånare är Trosa, Gnesta och Flen. Orter med 3 000 – 5 000 invånare är Vagnhärad, Vingåker och Mariefred. Orter med 1 000 – 3 000 invånare är Åkers styckebruk, Malmköping, Stigtomta, Stallarholmen, Hälleforsnäs, Valla och Årila. Uppgifter från Nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd; Länsstyrelsen 2013.

Översiktskarta som visar folkmängden för tätorterna i Södermanland

Södermanlands befolkning ökar

Befolkningen ökar i alla kommuner. Södermanlands befolkning har ökat mer de tre första kvartalen 2013 än någonsin. Södermanland hade den 31 december 2013 277 569 invånare. Södermanland fortsätter att vara ett av fem län som växer snabbast i Sverige och så har det varit under de senaste tolv åren. Befolkningstillväxten hittills i år har varit 1,03 procent, mot rikets 0,92 procent.

Födelseöverskott och inflyttning

Södermanlands har för fjärde året i följd ett positivt födelseöverskott. I sex av länets kommuner föds det fler än som går bort. Södermanland är ett av åtta län som har en positiv befolkningsinflyttning från övriga Sverige.

Växande Stockholm-Mälardalen

Stockholms läns befolkning ökade som vanligt mest i landet i under de tre första kvartalen 2013 och har ökat sin befolkning med 28 469 invånare och har nu 2 163 042 invånare. Stockholm- Mälardalen (Stockholm, Uppsala, Södermanland, Östergötland, Örebro och Västmanlands län) stod för 59 procent av Sveriges samlade befolkningsökning.

Folkmängd i riket och de 9 län som har den största relativa befolkningsökningen i landet, 31 december 2013.

Befolkningsförändringar 1 januari – 31 december 2013

	Folkmängd	Relativ folkökning i procent
Västmanland	259 054	1,09
Södermanland	277 569	1,03
Uppsala	345 481	1,01
Östergötland	437 848	0,93
Stockholm	2 163 042	0,92
Västra Götaland	1 615 084	0,91
Halland	306 840	0,89
Skåne	1 274 069	0,86
Örebro	285 395	0,80
Riket	9 644 864	0,92

Folkmängd i Södermanland och dess kommuner, 31 december 2013.

Befolkningsförändringar 1 januari - 31 december 2013

	Folkmängd	Folk- ökning	Relativ befolknings- ökning	Födelse- överskott	Flyttningsnetto			
						därav mot		
						Egna länet	Övriga Sverige	Ut- landet
Södermanland	277 569	2 846	1,03	186	2 584	.	150	2434
Eskilstuna	99 729	964	0,97	245	687	97	-249	839
Flen	16 156	137	0,84	-50	176	-185	-53	414
Gnesta	10 409	-33	-0,31	-15	-18	-93	48	27
Katrineholm	32 930	381	1,16	27	349	151	-100	298
Nyköping	52 038	702	1,35	28	657	94	163	400
Oxelösund	11 403	167	1,46	-54	220	95	65	60
Strängnäs	33 389	317	0,94	12	304	-6	182	128
Trosa	11 680	151	1,29	3	145	-24	116	53
Vingåker	8 835	60	0,68	-10	64	-129	-22	215

Kommersiell och offentlig service i Södermanland

Det regionala serviceprogrammet ska stödja och stimulera arbetet med kommersiell och offentlig service på Sveriges landsbygder. Det är tillgången till kommersiell service som ska vara utgångspunkten för programmets insatser.

Bilden nedan visar exempel på olika serviceområden som i någon form kan ingå i ett serviceutbud på landsbygden, de olika delarana visar den sedvanliga indelningen mellan kommersiell och offentlig service. Den gröna punkten i mitten ska illustrera nya alternativ och kombinationer av servicelösningar.

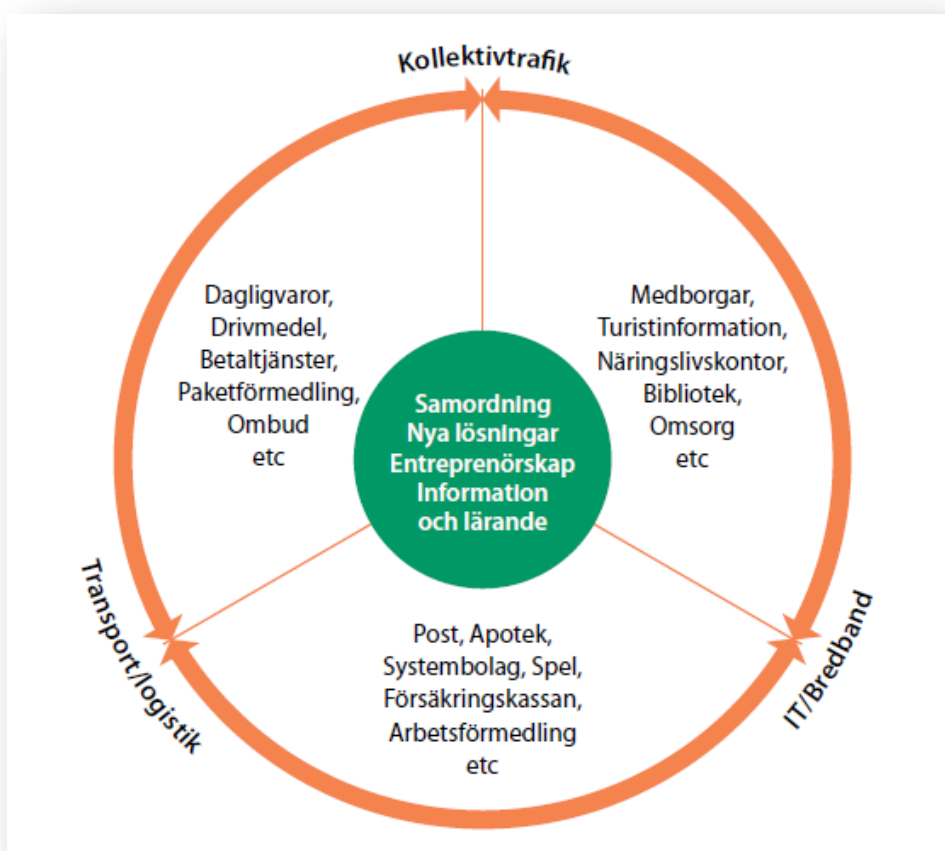

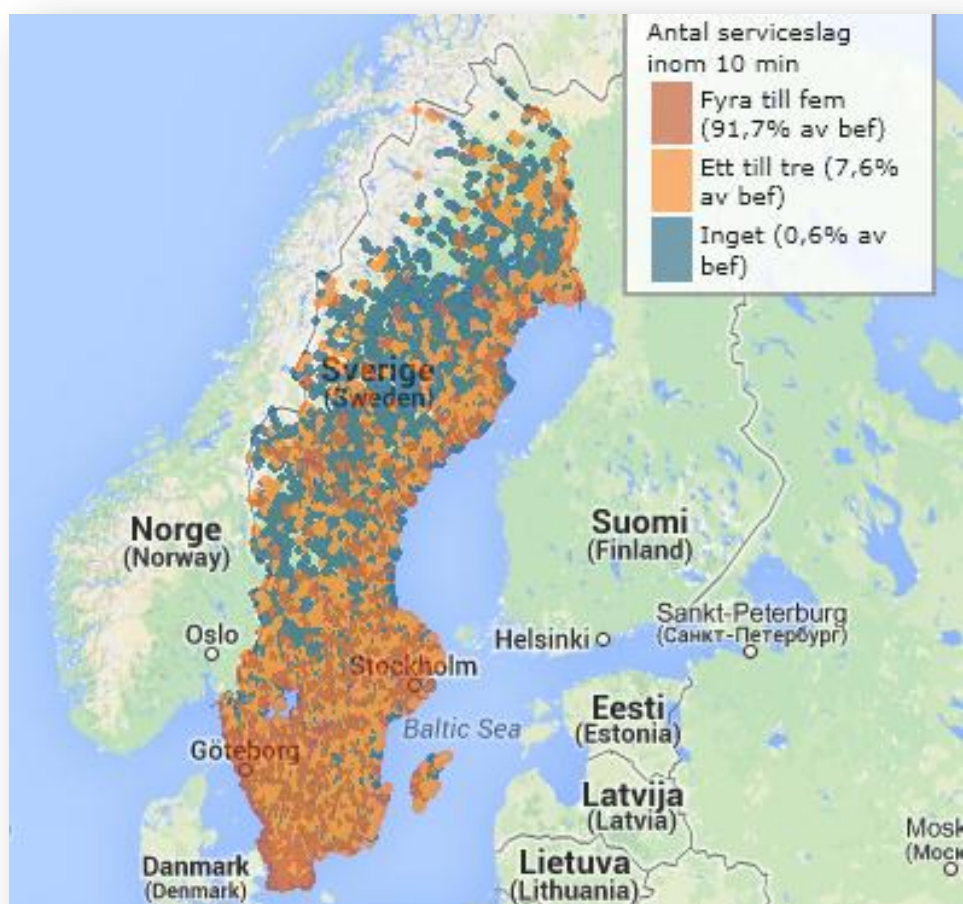
Bild: Tillväxtverket, Riktlinjer för framtagande och genomförande av regionala serviceprogram 2014-2018

Tillgänglighet till ett antal serviceslag

Tillväxtanalys beräknar årligen befolkningens tillgänglighet till ett antal serviceslag. Kartan nedan visar hur många serviceslag som är tillgängliga inom 10 minuters resa från ett befolkat område år 2012. Kartan är framtagen för att sammanfatta servicestrukturen i Sverige. I de flesta områdena är det i första hand dagligvarubutiker och drivmedelsstationer som är tillgängliga inom tio minuters resa, sedan kommer grundskolorna följt av apotek och vårdcentraler.

Serviceslag tillgängliga inom 10 minuter 2013

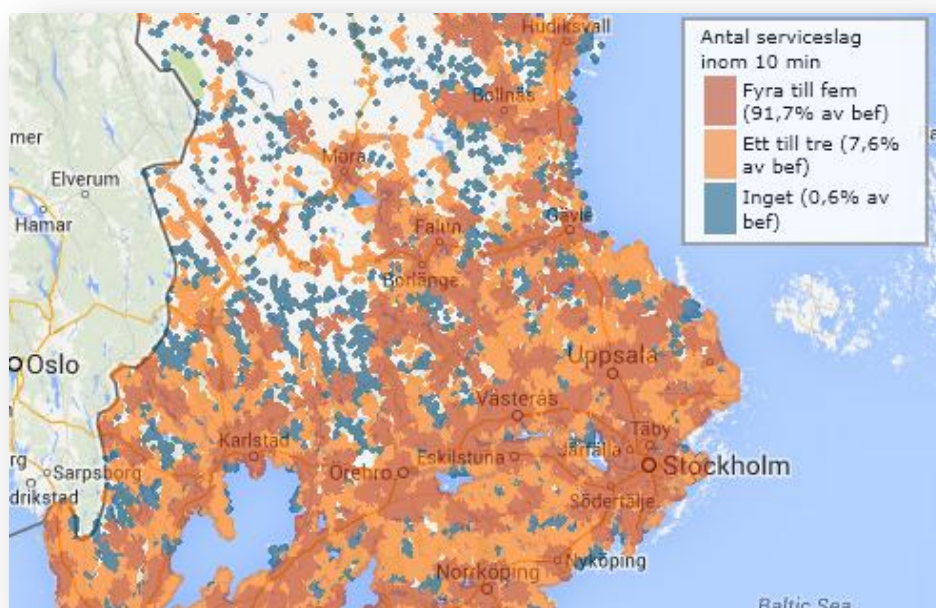
Resa med bil enligt skyltad hastighet.

Källa Tillväxtanalys

Serviceslag tillgängliga inom 10 minuter

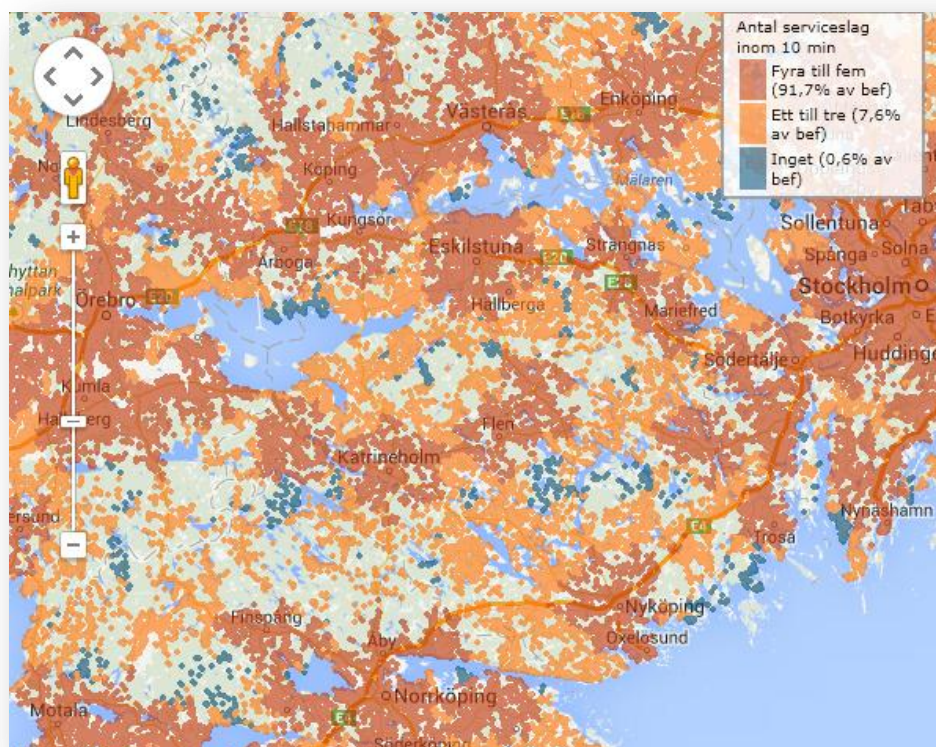
Resa med bil enligt skyltad hastighet.

Källa Tillväxtanalys

Serviceslag tillgängliga inom 10 minuter

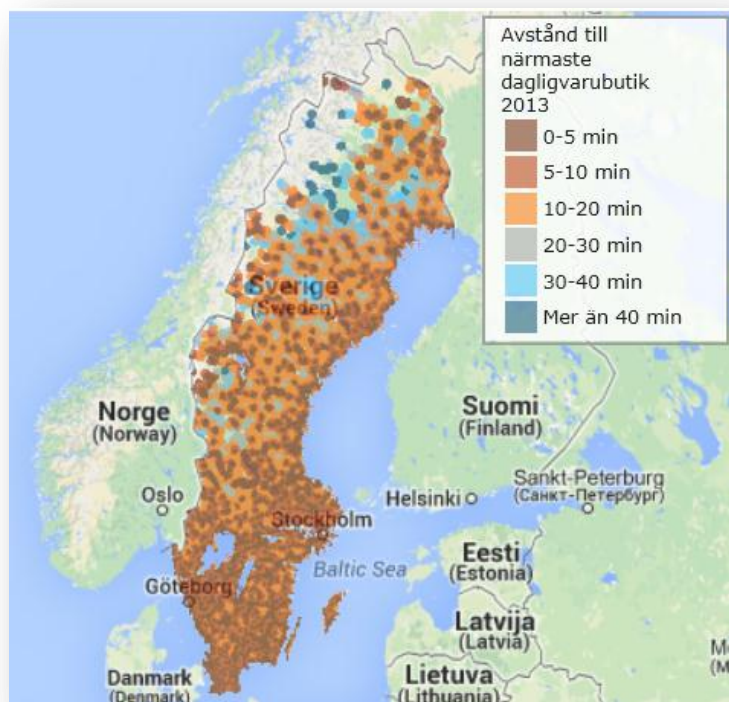
Resa med bil enligt skyltad hastighet.

Källa Tillväxtanalys

Tillgänglighet till **dagligvarubutik** 2013

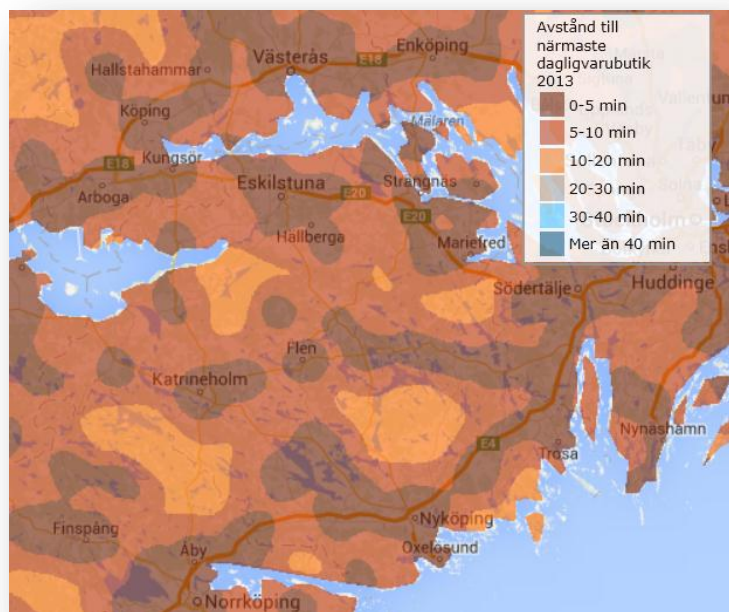
Resa med bil enligt skyltad hastighet till närmaste dagligvarubutik.

Källa Tillväxtanalys

Tillgänglighet till **dagligvarubutik** 2013

Resa med bil enligt skyltad hastighet till närmaste dagligvarubutik.

Källa Tillväxtanalys

Dagligvarubutiker på mindre orter i Södermanlands län 2013-03-18

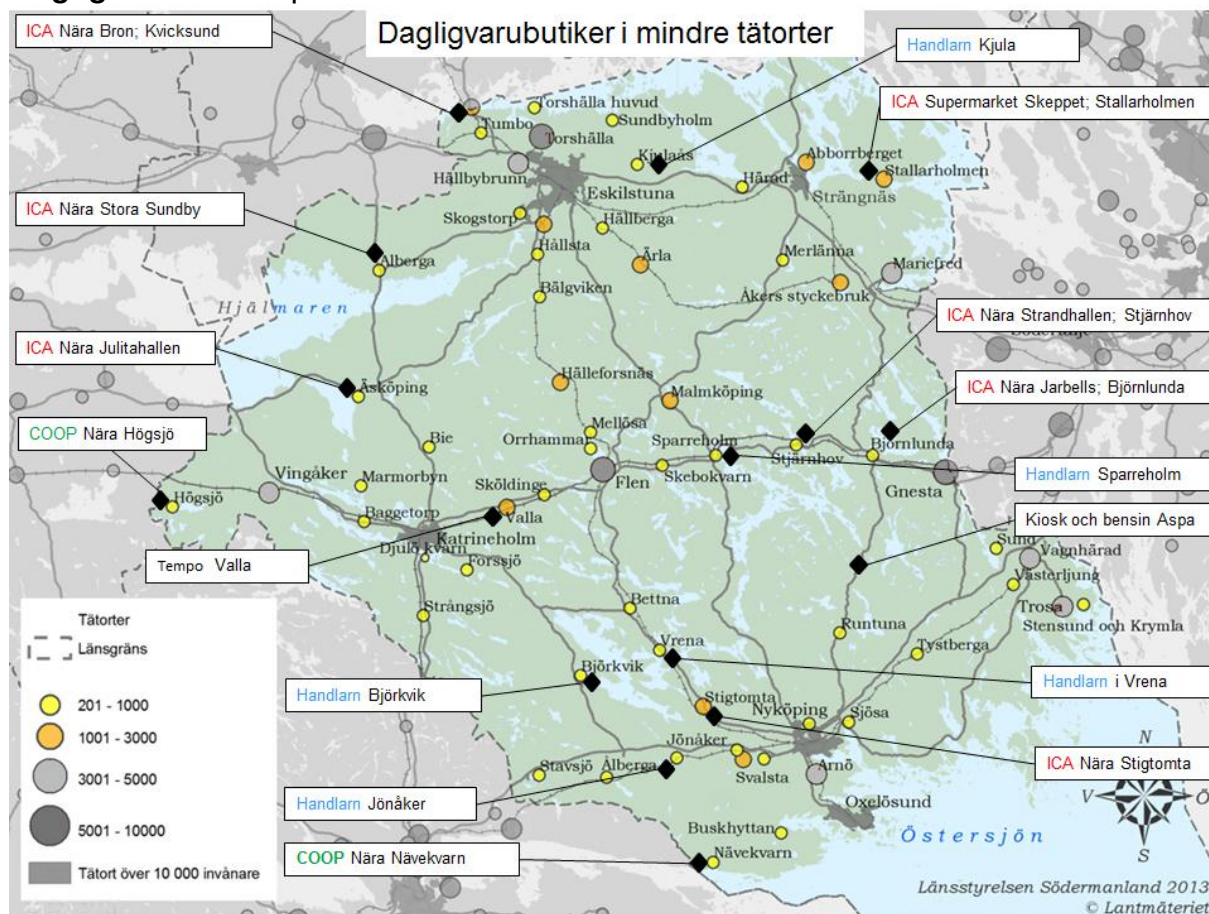

Bild Dagligvarubutiker

Källa Länsstyrelsen i Södermanlands län

Stöd till kommersiell service

Länsstyrelsen har arbetat enligt *Förordning om stöd till kommersiell service, SFS 2000:284*. Dagligvaruhandel och drivmedelsstationer har årligen kunnat ansöka om investerings- och servicebidrag.

Detta är en kort beskrivning av nuläget på landsbygden i Södermanlands län. En mer omfattande helhetsbeskrivning finns i länsstyrelsens rapport 2013:

SWOT-analys inför landsbygdsprogrammet 2014-2020 med bilaga:

Nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd

Underlagen är framtagna för landsbygdsprogrammet 2014-2020 och finns att ladda ner på länsstyrelsens hemsida.

Erfarenheter från tidigare programperiod

Regionalt serviceprogram 2010-2013

I RSP 2010-2013 prioriterades tre typer av insatser mötesplatser, nya lösningar och lokala initiativ.

Arbetet med att främja lokal service på landsbygden skulle ske genom att arbeta med:

- Kunskapsuppbyggnad
- Process
- Servicepunkter
- Livsmedelsbutiker
- Drivmedelsstationer
- Bredband

Kunskapsuppbyggnad

Landsbygdsting 2012 och 2013

För att skapa mötesplatser och arenor för process- och kunskapsutveckling har länsstyrelsen årligen tillsammans med olika parter anordnat två landsbygdsting. Landsbygdstinget har blivit en framgång och fått en stor legitimitet som en väl fungerande mötesplats, en årlig gemensam inspirations- och erfarenhetsarena för landsbygdsutveckling i Södermanland.

2012 fokuserades på landsbygdsutveckling, bredbandsutbyggnad, tillämpning av IT.

2013 var fokus på bygdeutveckling, service och småskalig mat som drivkraft och utflyktsmål på landsbygden.

Process, Partnerskap

Partnerskapet för landsbygdsutveckling bildades 2010 och har haft två möten per år.

Deltagandet från länets kommuner har varierat medan deltagande från andra parter har varit stort. Länsstyrelsen har stimulerat till ett högt deltagande genom att ordna temamöten. Tema har varit bredband, lokal service och grundläggande betaltjänster.

Ofta har Länsstyrelsen arrangerat partnerskapsmötena i samverkan med någon av kommunerna, vilket skapat delaktighet och gör att mötena hålls på olika platser i länet. Ibland har en frivillig eftermiddagsaktivitet anordnats t.ex. ett studiebesök med anknytning till något av ämnesområdena inom ramen för RSP.

Sammanfattningsvis har partnerskapet fungerat bra. Länsstyrelsen bedömer inte att några större förändringar avseende formerna för partnerskapet behövs.

Servicepunkter

Länsstyrelsen har deltagit på konferenser om hur arbetet med servicepunkter sker i andra delar av landet. Under 2013 genomförde länsstyrelsen utlysningen Innovativa servicelösningar.

Beslut togs för att genomföra två projekt under 2014 LDL - Lokalt driven landsbygdsutveckling och InnoV - Innovativa Vingåker.

Projektägare till LDL är Kommunbygderådet i Nyköping och projekt InnoV ägs av Vingåkers kommun. Bägge projekten är igång och pågår under 2014.

Livsmedelsbutiker och drivmedelsstationer

Länsstyrelsen har under programperioden varje år haft ett antal ansökningar om stöd till **livsmedelsbutiker**. En lärdom att dra är att trots länsstyrelsens information om att ansöka innan investeringen görs så händer det fortfarande att sökanden hör av sig först när investeringen redan påbörjats eller är klar. Här finns en viktig informationsuppgift, inte bara för länsstyrelsen, utan också för dagligvarukedjorna och de organisationer som ingår i partnerskapet för landsbygdsutveckling.

Avstånden mellan **drivmedelsstationer** i Södermanland är ur ett nationellt perspektiv relativt korta och därför måste nyttan av stöd till en drivmedelsstation ställas i relation till andra insatser t.ex. gällande livsmedelsbutiker. En annan faktor som spelar roll i detta sammanhang är att bilparken har förändrats. Nyare bilar drar betydligt mindre bränsle vilket påverkar infrastrukturen på drivmedelsområdet.

Bredband via fiber

Länsstyrelsen har arbetat för att förverkliga regeringens bredbandsstrategi att år 2020 ska 90 procent av befolkningen ha tillgång till minst 100 Mbit. Mbit avser hastighet för dataöverföring.

Kort om Byte och bit

Två enheter för informationsmängd.

Ett stort B betecknar byte medan litet b står för bit.

En etta eller en nolla kallas en bit. En grupp på åtta bitar har fått termen byte som en egen benämning. För att skriva en bokstav krävs det nämligen just åtta bitar.

Hur mycket som får plats på ett lagringsmedium anges i antal bytes (B). Eftersom det rör sig om stora mängder data används kilobyte (KByte), megabyte (MByte) och gigabyte (GByte) för att beskriva tusental, miljontal eller miljardtal bytes.

bit - d.v.s. Kilobit (kbit), Megabit (Mbit), Gigabit (Gbit) är enheter för informationsmängd som överförs från en plats till en annan.

Totalt har länsstyrelsen inom ramen för landsbygdsprogrammet beslutat om bredbandsprojekt för drygt 30 miljoner kronor under 2013. Detta har givit ca 4 200 hushåll möjlighet till fiberbaserat bredband.

Länsstyrelsen har under arbetet med bredbandsutbyggnad identifierat ett antal framgångsfaktorer vilka leder till att fler hushåll får tillgång till bredband.

- Att bredbandsfrågorna betraktas som en lika viktig och självklar infrastruktur i samhället som vägar och järnvägar.
- Långsiktiga hållbara finansieringslösningar bl.a. i landsbygdsprogrammet.
- Ett gott samarbete med regionala parter som t.ex. Regionförbundet Sörmland.
- En aktiv och regelbunden dialog med länets kommuner.
- En kartläggning av länets IT-infrastruktur som grund för en framtida regional bredbandsstrategi.

- Aktiva bygdegrupper och lokala eldsjälar.
- Tillräckliga personalresurser på länsstyrelsen för att hålla sig ajour med frågan och att arbeta proaktivt i länet och ge stöd till kommuner och bygdegrupper.

Länsstyrelsens strategi att även bevilja kommunala ansökningar har varit en framgångsfaktor. Detta har i nästa steg skapat möjligheter för byalag att bygga spridningsnät i anslutning till de kommunala nätbyggnationerna.

Utöver dessa områden har länsstyrelsen även arbetat med:

Hemsändningsbidrag

Länsstyrelsen har under föregående programperiod beviljat stöd till kommuner som ansökt om hemsändningsbidrag. Antalet sökande kommuner har varierat.

Kanalisationsstöd (nedgrävning av rör för senare inblåsning av fiber)

Länsstyrelsen har under 2013 tagit fyra beslut på knappt två miljoner kronor. Intresse för kanalisationsstöd finns från både kommuner, stadsnät och byalag. Länsstyrelsen tillämpar modellen med 50 procent i projektstöd, varför den faktiska investeringen i kanalisation under 2013 blir knappt 4 miljoner.

Kanalisationsstödet är mycket viktigt som ett incitament för sökanden att bygga infrastruktur på ett samordnat och kostnadseffektivt sätt. Under senare år har många boende på landsbygden lagt ned kanalisation i samband det kommunala VA-nätet.

Grundläggande betaltjänster

Samhällets behov av grundläggande betaltjänster tillgodoses för de allra flesta i Södermanlands län. Men det finns grupper framförallt bland de äldre-äldre där behoven inte tillgodoses. Enligt representanter för PRO som länsstyrelsen intervjuat är det inte ovanligt att människor i gruppen äldre-äldre går till banken med månadens räkningar och betalar de avgifter som banken tar ut för detta. Med en liten pension är detta en dryg kostnad. De flesta använder emellertid bankgiro eller får hjälp att betala räkningar av anhöriga som har datorkunskaper.

Under perioden 2010-2013 noterade Länsstyrelsen att dagskasseproblematiken minskade mot slutet av perioden. Allt fler butiker och servicepunkter på landsbygden tar emot kort och därmed minskar problemen med dagskassar. Denna utveckling kommer sannolikt fortsätta.

Länsstyrelsen har under 2013 sökt och fått beviljat medel från Post- och Telestyrelsen för att arbeta med att tillgodose tillgången på grundläggande betaltjänster.

Arbetet görs i samarbete mellan fyra län: Södermanland, Kalmar, Blekinge och Gotland, den så kallade Kustlänsgruppen. Länen har fått beviljat 1,6 miljoner kronor och har nyligen anställt en gemensam processledare. Tanken är att genom samverkan och kunskapsöverföring mellan län som har likartad betaltjänstproblematik hitta synergier och nya lösningar på betaltjänstområdet.

Information

Länsstyrelsen har en viktig uppgift att informera om de insatser som är möjliga inom det regionala serviceprogrammet. Och om de erfarenheter som görs. Informationen kommer att ske via flera kanaler, hemsida, informationsbesök, seminarier etc.

Länsstyrelsen har även främjat följande insatser:

Stöd till Vingåkers kommun som arbetat fram ett kommunalt serviceprogram.

Eskilstuna & Nyköpings kommun som tagit fram en landsbygdsstrategi.

Flens kommun har tagit fram Färdplan Flen.

Förstudie angående kommersiell service på landsbygden.

En levande landsbygd – Stavsjö.

Leader Kustlinjens paraplyprojekt – bredband.

I slutrapporten från Tillväxtverket till länsstyrelsen för programperioden 2009-2013 ställdes följande fråga:

Finns det något projekt eller någon insats som ni skulle vilja lyfta fram som särskilt framgångsrikt eller särskilt intressant ur ett lärandeperspektiv?

Länsstyrelsens svar:

De två projekten LDL, lokalt driven landsbygdsutveckling och InnoV är mycket bra och har uppmärksammats nationellt. Landsbygdsting var banbrytande och tar ett helhetsgrepp på landsbygdsutvecklingen i länet. Bredbandsarbetet har varit mycket framgångsrikt och givit tusentals hushåll och företag helt nya möjligheter att bo och verka på landsbygden.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

2013-03-26

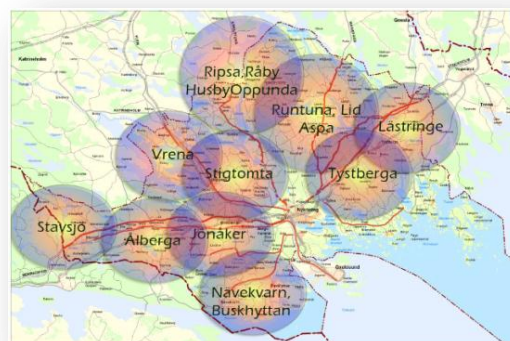
Utlysning

Innovativa servicelösningar

Projektmedel till insatser för att stärka samt utveckla service på landsbygden 2013-2014

1

Vingåker

Projekt InnoV - Innovativa servicelösningar i Högsjö

Ökad service på landsbygden - ett spännande projekt som just nu pågår i Högsjö.

For att stärka utvecklingen för lokalt företag som Södermanlands landsbygd är medlemmar i grundläggande service av stor betydelse. Tillgänglighet till service för medlemmar och företag är en av många förutsättningar för att skapa en tillväxtkraftig land. En lokal samverkan mellan offentlig och kommersiell service är viktig för att skapa attraktiva möten på landsbygden vilket utvecklar verksamhet i regionens utveckling för att stärka utvecklingen för Sveriges landsbygd.

Arbete börjar med att tillgå där arbete redan pågår för att rätta felaktiga hus, renovera skolor. Fylla förskola och förskola placering av skolor/förskolor i länet samt ett stort engagemang finns för att stärka medlemmar. Landstagen är ett utvecklat nät.

KONTAKT

For mer information och anslutna kontakta projektledare Rosalinde Hallén a post: rosalinde.hallen@svd.se telefon 0736 18 77 11 eller processledare Regina Winkler, e-mail: regina.winkler@svd.se telefon 0736 5548616

Den regionala processen

RSP 2014-2018 för Södermanlands län ska genomföras enligt detta program och handlingsplan kommer att tas fram för varje år. Programmet i sig har ingen finansiering utan ska samordnas med andra program i länet eller regionen.

Aktörer som på något sätt har ansvar för länets utveckling medverkar i olika grad under olika tidsperioder. Samverkan bygger på de mål som finns i de olika program och strategier som finns för länet, kanske främst i Sörmlandsstrategin 2020.

Bilden nedan illustrerar hur de olika delarna i genomförandet hänger samman.

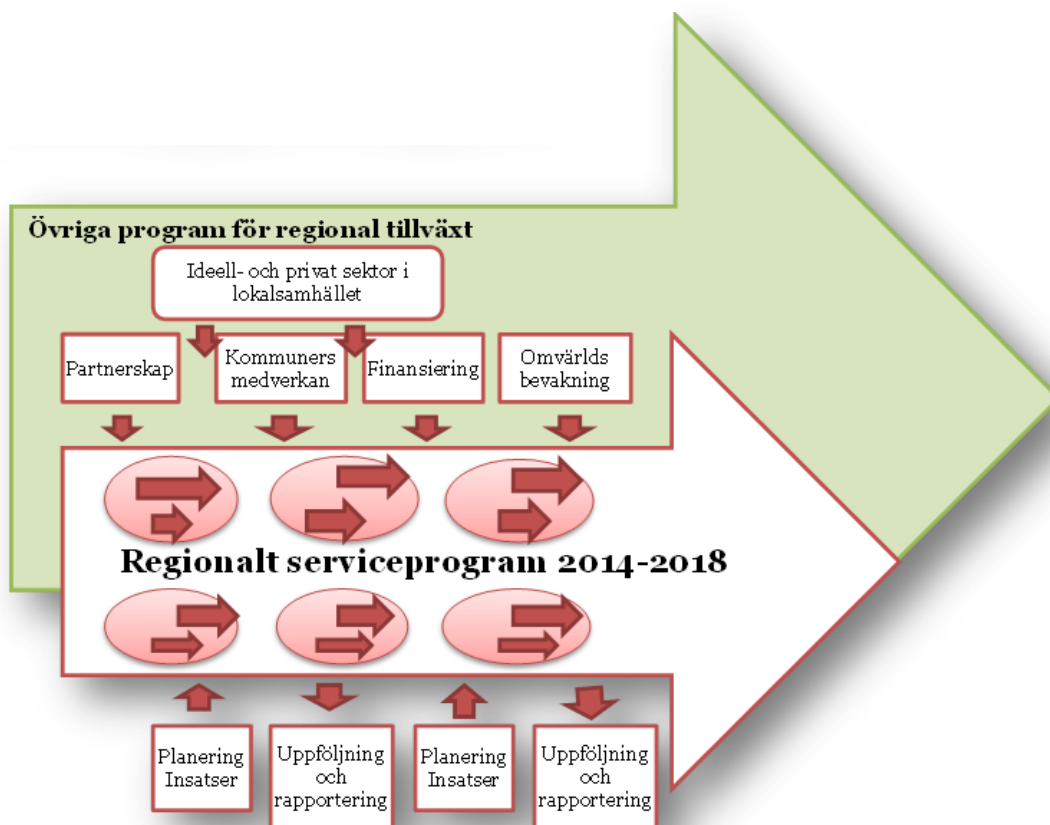

Bild: Tillväxtverket, Riktlinjer för framtagande och genomförande av regionala serviceprogram 2014-2018

Koppling till övriga program för regional tillväxt

Det regionala serviceprogrammet ska samverka med övriga program för regional tillväxt, som

RUP (regionala utvecklingsprogram),
RTP (Regionala tillväxtprogram) och
Regional handlingsplanen för landsbygdsprogrammet.
Europeiska fiskerifonden (EFF).

Andra program som är viktigt att känna till och samverka med är EU:s strukturfondprogram, social- och regionalfonden.

I Södermanland finns följande program och handlingsplaner.

RUP och RTP sammanfattas i Sörmland i Sörmlandsstrategin 2020. Sörmlandsstrategin är ett ramprogram som under sig har flera handlingsplaner.

- Handlingsprogram för ett hållbart näringsliv och en hållbar arbetsmarknad i Sörmland 2013-2017 (RTP)
- Sörmlands strategi för en hållbar besöksnäring 2013-2023
- Regional innovationsstrategi – under framtagande hos Regionförbundet Sörmland

Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014-2020 – under framtagning hos Länsstyrelsen i Södermanlands län

Europeiska fiskerifonden (EFF) 2007-2013

Nytt program för perioden 2014-2020 är under framtagande på Eu-nivå.

Eu programmen, socialfonden och regionalfonden

Här följer en kort beskrivning av de olika programmen/fonderna.

RUP; Regionalt utvecklingsprogram

Samtliga regioner i Sverige ska enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete ha ett regionalt utvecklingsprogram. Det Regionala utvecklingsprogrammet heter i Södermanland **Sörmlandsstrategin 2020**. Finns att ladda ner på Regionförbundet Sörmlands hemsida. www.region.sormland.se/img/2013/3/7/77865.pdf

Det regionala utvecklingsprogrammet ska fungera som en länk mellan samverkan på olika nivåer. Utvecklingsprogrammet ligger till grund för nationella prioriteringar och användningen av regionala utvecklingsmedel. Utvecklingsprogrammet ska också bidra till arbetet med en hållbar tillväxt.

Enligt förordningen ska ett utvecklingsprogram både vara ett styrande dokument och en process. Idén är att samlade insatser leder till bättre insatser. Samtidigt ska utvecklingsprogrammen ha fokus på de områden som är av särskilt stor betydelse för just den aktuella regionen.

I Sörmland har regionförbundet regeringens uppdrag att ta fram samt samordna och följa upp det regionala utvecklingsprogrammet.

Några utdrag ur RUP; Sörmlandsstrategin 2020

Leva, växa, verka

*Det ska vara enkelt att förverkliga sina drömmar,
ambitioner och idéer i Sörmland.*

Visionen

År 2020 är det vackra Sörmland en attraktiv plats att leva, verka och växa i. Sörmland är en viktig del i den växande och långsiktigt hållbara Stockholm-Mälardalenregionen. Sörmlands unika förutsättningar attraherar både människor och investeringar. Här finns goda kommunikationer. Här är nära till natur, kultur, utbildningsmöjligheter och service. Här har vi ett gott liv. Vision antagen av regionstyrelsen i december 2011.

Att utveckla ett samhälle är ett uppdrag som omfattar många olika områden och många aktörer på olika nivåer. Sörmlandsstrategin 2020 sätter fokus på fyra prioriterade mål som är särskilt angelägna för utvecklingen i Sörmland

De 4 prioriterade målen

MÅL 1

I Sörmland finns goda förutsättningar för unga och vuxna att utbilda sig och arbeta. Arbetsgivare har goda möjligheter att rekrytera rätt kompetens.

MÅL 2

Sörmland har starka samband med omvärlden.

MÅL 3

Sörmland har ett konkurrenskraftigt näringsliv.

MÅL 4

Sörmland har hållbara och attraktiva livsmiljöer.

Regional innovationsstrategi

Under 2013 har Regionförbundet Sörmland koordinerat arbetet med att forma en regional innovationsstrategi för länet. Målet för denna var att ta fram en gemensam behovsbild, vision, övergripande mål samt idéer för långsiktiga innovationssatsningar i regionen. Regionstyrelsen fattar beslut om strategin i april 2014.

Innovation kan vara ett verktyg som löser samhällsutmaningar som integration, jämställdhet, miljö och hälsa.

Fyra områden har identifierats:

- Idébäraren i Centrum

... det ska vara tydligt vilken hjälp det går att få i innovationsstödsystemet för att realisera en idé.

- Stark och öppen innovationskultur

... att ta tillvara på ungas innovationskraft och öka samverkan bland aktörer i stödsystemet.

- Öka kommersialiseringen

... att rikta mer insatser till befintliga företag, öka internationaliseringen och utveckla möjligheten till finansiering i olika skeden av innovationsprocessen.

- Innovation som ett verktyg i offentlig verksamhet

... för att lösa samhällsutmaningar och bidra till samhällsnytta.

Regional handlingsplan inom landsbygdsprogrammet 2014-2020

I skrivandets stund, feb 2014, håller länsstyrelsen på att ta fram en handlingsplan för landsbygdsprogrammet.

Den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet bör samverka med det regionala serviceprogrammet vilket kan ske till exempel genom att prioritera företag och projekt som gynnar servicen på landsbygden. Utlysningar för projekt som gynnar service kan vara aktuella, samt eventuellt att länsstyrelsen driver egna projekt inom ramen för landsbygdsprogrammet. Samverkan sker också genom gemensam information till partnerskapet för landsbygdsprogrammet och regionala serviceprogrammet.

Europeiska fiskerifonden (EFF) ger stöd åt fiskföretag direkt genom en nationell fond och till ideella fiskanknutna projekt genom fiskeområdesgrupper (FOG) med regionala fonder. I Södermanland finns FOG Kustlinjen som omfattar kommunerna Trosa, Nyköping och Oxelösund.

EU:s strukturfonder

Socialfonden 2014-2020

Europeiska socialfonden (förkortat ESF) är EU:s viktigaste verktyg för att skapa fler och bättre jobb i Europa. Fonden är lika gammal som EU och instiftades år 1957. Då som nu är målet att minska skillnader i välbefinnande och levnadsstandard mellan EU:s medlemsländer.

ESF är förvaltande myndighet.

Regionalfonden

Inför 2014 – 2020 Programperioden ska vara till nytta för företag, näringsliv och regioner, säger Patrik Sällström, avdelningschef för Europaprogrammen

Nytt för denna sjuårsperiod är ett nationellt regionalfondsprogram som ska främja innovation, energieffektivisering och ökad tillgång på marknadskompletterande riskkapital. Tillväxtverket är förvaltande myndighet för åtta regionala strukturfondsprogram, ett nationellt regionalfondsprogram, och det gränsregionala samarbetsprogrammet Öresund-Kattegatt-Skagerrak, ÖKS, 2014-2020.

Östra Mellansverige

I programområdet Östra Mellansverige ingår fem län:

Uppsala, Västmanland, Södermanland, Örebro och Östergötland

Programmet Östra Mellansverige är inriktat mot fyra tematiska mål:

Att stärka forskning, teknisk utveckling

Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft.

Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer

Att främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinфраstruktur

Samverkan

Att samverkan med de ovan nämnda programmen kommer att ske, är av stor vikt för landsbygdens utveckling. Hur denna samverkan kommer att se ut är inte klart i dagsläget då flera av EU-programmen är under skrivning inför den kommande perioden. Målsättningen är att flera program ska samverka för att uppnå uppsatta mål. Gemensamma tematiska mål finns i EU:s strategi för tillväxt, EU 2020.

Partnerskap

Partnerskapet i Södermanland har haft samverkansmöten minst två ggr per år under de senaste åren. Ambitionen är att fortsätta med dessa möten även under kommande period.

I partnerskapet ingår representanter för följande organisationer/företag/grupper:

Eskilstuna Kommun
Flens kommun
Gnesta kommun
Katrineholms kommun
Nyköpings kommun
Oxelösunds kommun
Strängnäs kommun
Trosa Kommun
Vingåkers kommun
ALMI
Coompanion
Hushållningssällskapet
Landstinget/Öknaskolan
Leader Kustlinjen
Leader Inlandet
Länsbygderådet Sörmland
LRF
Naturskyddsföreningen
Regionförbundet Sörmland
Skogsstyrelsen
Länsstyrelsen Södermanlands län

Landsbygdsting ett breddat partnerskap

Sedan 2012 har länsstyrelsen i Södermanlands län varit delarrangör för en årlig gemensam inspirations- kunskaps- och erfarenhetsarena kallad Landsbygdsting. Fokus har varit service, byutveckling, infrastruktur, bredband etc. Deltagarna i partnerskapet samt andra intresserade har visat intresse och vi har räknat in över 100 deltagare per år. Länsstyrelsen har som ambition att fortsätta med årliga landsbygdsting även under denna programperiod.

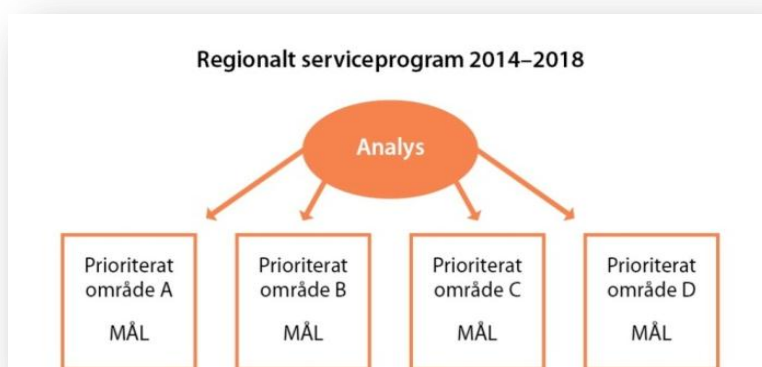
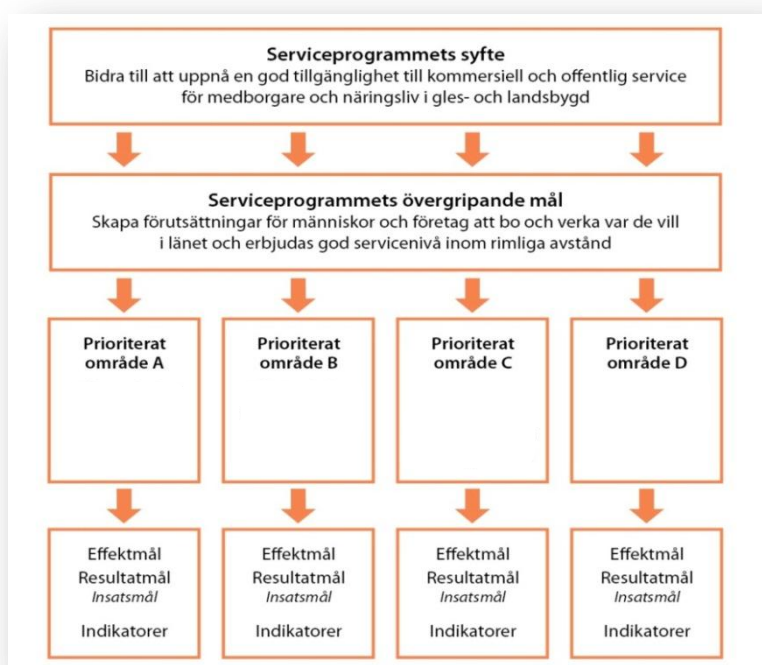
På länsstyrelsen i Södermanlands hemsida finns mer att läsa om genomförda Landsbygdsting 2012 och 2013.

Analys

Analys av behovet av olika slags service

Det är **tillgången till kommersiell service som är utgångspunkten för programmets insatser**. Till detta hör att stärka aktörer som tillhandahåller dagligvaror och drivmedel på orter med strategisk betydelse för regionen.

En förutsättning för att programmen ska kunna ligga till grund för stöd till kommersiell service, är att programmen innehåller utvalskriterier för att bevilja stöd. Urvalskriterier kommer att tas fram i samband med handlingsplanen 2014.

Bilder: Tillväxtverket, Riktlinjer för framtagande och genomförande av regionala serviceprogram 2014-2018

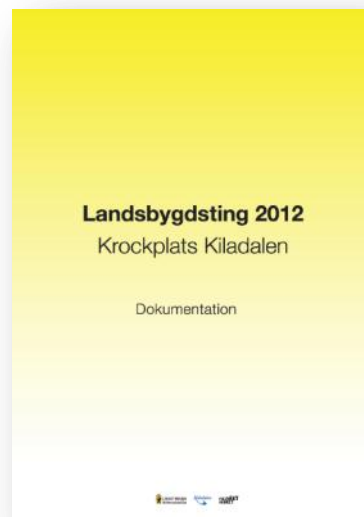
Analysunderlag

Som underlag till analysarbetet användes följande dokument

- Landsbygdsting 2012
 - SWOT-analys 2013 och Nulägesbeskrivning
- samt egen erfarenhet och kompetens hos deltagarna.

Landsbygdsting 2012

För att skapa mötesplatser och arenor för process – och kunskapsutveckling anordnade länsstyrelsen tillsammans med Kiladalens intresseförening 2012 länets första landsbygdsting. I samband därmed ställdes några frågor till de drygt 100 deltagarna. Delar redovisas nedan:

Centrala grundbultar på landsbygden:

(Viktat uppifrån och ner)

Infrastruktur, kommunikationer som i stan, kollektivtrafik.

Underlätta företagande
Skola vård omsorg
Service
IT infrastruktur, bredband
Mötesplats
Boende
Samverkan aktörer
Innovativitet
Arbete

Prioriterade behov

(Ej viktade)

Lots
Underifrånperspektiv
Underlätta företagande
Kommunikationer
Landsbygdsutvecklingsprogram för varje kommun
Mötesplatser
Service
It infrastruktur
Innovativitet
Boende

Vad fordras och hur ser vi till att det sker.

(Ej viktade)

Tillsammans: myndigheter, företag, organisationer, föreningar, boende
Länsstyrelsen: stöd och styrning för att komma vidare i processen, kontaktpunkter. Ha en rådgivande roll.
Kommunen viktig
Skapa grupper
Utbildning och information om hur ny teknik kan användas
It in i handeln – näthandel
Koppla ihop ungdomar och äldre för lärande
Få igång lokala samarbeten, som identifierar problem/behov och arbetar för en lösning
Öka lärlingsplatser
Fortsatt utbyggnad bredband-fibrer
Förenkla för företagen
Byalag ger kraft
Distansarbete

SWOT-analys 2013 och Nulägesbeskrivning

Under hösten 2013 arbetade länsstyrelsen i Södermanlands län tillsammans med partnerskapet fram en SWOT-analys inför landsbygdsprogrammet 2014-2020. Denna visar på förutsättningar och behov för Södermanlands landsbygd med prioritering av de viktigaste insatserna för att stärka en positiv utveckling.

Utdrag ur SWOT-analys 2013

Styrkor

Läget, landskap och infrastruktur:

- Attraktivt och varierat landskap med välbevarade kulturvärden och höga naturvärden (P6)
- Gott om havs- och sjönära områden med oexploaterad skärgård (P6)
- Sörmlandsleden samt rid- och kanotlederna binder samman länet (P6)
- Identitet i herrgårdslandskapet (P6)
- Rika viltstammar och goda fiskemöjligheter (P3, P6)
- Storstadsnära i Mälarregionen - Närhet till många kapitalstarka och medvetna konsumenter samt stor arbetsmarknad
- Täta transportnät även i landsbygd, korta avstånd, möjlighet till arbetspendling
- God infrastruktur med europavägar, hamn, flyg och tre spårlinjer
- Många gamla byggnader med möjlighet till nya användningsområden
- Utbyggt bredband i delar av länet
- Många nya betesmarker och våtmarker genom anläggning och restaurering

Svagheter

Landskap, infrastruktur, service, läge:

- Dåligt utbyggt bredband i delar av länet (P6)
- Servicenivån på landsbygden är otillfredsställande (P6)
- Kvaliteten på vägnätet (Ej LBP)
- Framkomlighetsproblem i och nära tätorter
- Svaga förbindelser inom länet som binder ihop landsbygden med tätorterna (kollektivtrafik)
- Låg tillgänglighet och höga kostnader för sjötransporter
- Dålig samordning av resurser och service, till exempel affärer och vårdcentraler
- Okunskap om kulturlandskapets värdebärare och möjligheter
- För nära till Stockholm för att utvecklas, nöjer sig med att "vara en sovstad till storstaden", människor arbetar i städerna och bor på landsbygden
- Ingen stor centralort
- Nybyggnationen av bostäder är låg
- Miljömål och produktionsmål kan ha olika syften
- Har begränsade paketeringar av länet som besöksmål
- Brist på entreprenörsanda, "Gnosjöanda"

Hot

Landskap, infrastruktur, service:

- Minskande antal och geografisk spridning av betesdjur ger igenväxta landskap och minskad biologisk mångfald (P4 och P6)
- Känsliga vattenmiljöer, kuster och näringsgrenar som drabbas av övergödning (P4)
- Försämrade kollektivtrafik och service på landsbygden försvårar vardagen i synnerhet för kvinnor (P6)
- Många hotade arter, länet har särskilt ansvar för de som är kopplade till ädellövträd
- Svårt att uppnå miljömålen
- Ökad monokultur inom jord- och skogsbruk gör att hållbarheten, mångfalden och attraktiviteten minskar
- Brist på kunskap hotar natur- och kulturvärden vid nya brukningsmöjligheter
- Risk för ökad miljöbelastning till följd av fler transporter
- Nedmontering av fasta telefonnätet
- Koncentration av offentlig service ger färre jobb på landsbygden

Behovsidentifiering

Övergripande behov Södermanlands landsbygd

1. Öka antalet av och förnygra primärproducenterna – de är motorn för landsbygden!

- Ökad modernisering och konkurrenskraft för att locka yngre, det vill säga skälig arbetsmiljö och arbetstid
- Producenter med betesdjur är prioriterade då de är förutsättningen för en fortsatt hävd av värdefulla betesmarker
- Utveckla matföretagandet och förädlingsledet
- Hållbara företag miljömässigt och ekonomiskt
- Hantera och nyttja de stora viltstammarna

2. Fler företag på landsbygden

- Bredbandsutbyggnad
- Kunskapsbaserade tjänster, tillverkningsindustri och förädling
- Starta eget-hjälp, kompetensutveckling

3. Hållbar social utveckling

- Innovativa servicepunkter och byutveckling

4. Förbättring av miljön

- Minskat näringsläckage
- Minskad förlust av biologisk mångfald

Inför nya landsbygdsprogrammet 2014-2020

Unionsprioritering 6:

Främja social inkludering, genom fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling i landsbygdsområden

6:a Främja diversifiering och skapande av nya småföretag och arbetstillfällen

6: b Främja lokal utveckling på landsbygden.

6: c Öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik i landsbygdsområden.

Behov i Södermanland för unionsprioritering 6

Inom diversifiering och skapande av småföretag och arbetstillfällen finns möjligheter särskilt inom turism. Länet har redan idag, men också en potential till ökning av, turism från Stockholmsområdet och utlandet. Närheten till Stockholmsmarknaden är också en möjlighet för diversifiering och småföretagande inom andra områden, särskilt i östra delen av länet. Länet har kommit igång med bredbandsutbyggnaden i delar av länet. Man har också haft stora framgångar inom bygdeutveckling i delar av länet.

- Utbyggnad av bredbandsnätet
- Företag med långsiktiga och tydliga affärsidéer
- Ju längre avstånd från Stockholmsmarknaden desto större behov av insatser
- Fler företag inom tillverkningsindustrin
- Ökad kommersiell och offentlig service
- Nätverksbyggande för att utveckla företagande
- Forum mellan primärproducenter, förädlare och kunder
- Hållbara företag som ökar kollektiva nyttigheter, till exempel inom miljö
- Utveckla andra finansieringsformer för kapitalförsörjning och kompetensutveckling inom området
- Synliggöra möjligheterna med landsbygden för att locka företagare

Analysarbetet

Analys av landsbygdens utveckling aktualiseras speciellt vid nya programperioder inom EU-programmen. Inför kommande sjuårsperiod, 2014-2020 har länsstyrelsen gjort ett gediget arbete tillsammans med partnerskapet för landsbygdsprogrammet, för att få en bild av länets landsbygd och dess utvecklingspotential. Som tidigare nämnts finns detta arbete sammanfattat i länsstyrelsens rapport:

SWOT-analys inför landsbygdsprogrammet 2014-2020 med bilaga:
Nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd

Partnerskapet och länsstyrelsen har tillsammans i en process arbetat med att prioritera 4

områden inom Regionala serviceprogrammet 2014-2018. Aktörerna framhåller samverkanslösningar för att uppnå god service, tillgänglighet, attraktiva livs- och boendemiljöer samt kreativa bygder för att starta och driva företag. Tillgången till kommersiell service är utgångspunkten i programmets insatser men starkt samband finns med de andra tre prioriterade områdena.

Avgränsning

Det är tillgången till kommersiell service som är utgångspunkten för programmets insatser. Till detta hör att stärka aktörer som tillhandahåller dagligvaror och drivmedel. De 4 prioriterade områdena som tagits fram har alla stor betydelse för dessa aktörer. Avgränsningar samt urvalskriterier enligt förordning 2000:284 om stöd till kommersiell service, kommer att definieras i de årliga handlingsplanerna för respektive prioriterat område.

Kommunalt deltagande

Kommunerna i länet ingår i partnerskapet och är en av de viktigaste aktörerna för landsbygdens utveckling. Flera kommuner har tagit fram en landsbygdsstrategi, andra är på gång att ta fram en sådan. För att fortsätta med landsbygdens utveckling är aktörssamverkan i länet av stor betydelse. Det kommer att vara en av partnerskapets viktigaste uppgifter att forma de årliga handlingsplanerna där aktörssamverkan kommer att vara en förutsättning.

Hållbar utveckling

Hållbarhetsdimensionerna ska beaktas med särskild fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män, integration, mångfald samt miljö.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Länsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland har tillsammans tagit fram jämställdhetsstatistik i fickboken *På tal om kvinnor och män 2013*. I den poängteras att det finns ett positivt samband mellan graden av jämställdhet i en region och dess förmåga till tillväxt.

Integration och Mångfald

Länsstyrelsens bok *Mångfald, mod och marknad* sammanfattar sju års arbete i brett partnerskap med integrationsfrågor. Den visar att Södermanlands län är ett av de län som fått flest nyanlända relativt sett de senaste tio åren. De innebär en stor potential för länet och landsbygdens utveckling.

Miljö

Vad gäller miljömål/miljötilstånd och energi- och klimat hänvisas till nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd. Men vill ändå nämna generationsmålet här:

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Läs mer på Miljömålsportalen: www.miljomal.se

Intressant att nämna här är även arbetet - Energieffektivisering i lokaler för kommersiell och offentlig service hos landhandlare - som bedrivits Dalarna.

Mer om energi- och klimat finns i den regionala Klimat- och energistrategin. Den finns på länsstyrelsen hemsida www.lansstyrelsen.se/sodermanland/Sv/miljo-och-klimat/klimat-och-energi/klimat-och-energiarbete-i-sodermanland/klimat-och-energi strategi/Pages/default.aspx

I handlingsplanerna bör följande insatser beaktas:

- Energieffektivisering av bostäder och lokaler
- Ökad tillförsel av förnybar energi
- Hållbara transporter
- Hållbar konsumtion

Artikel ur DN 2014-03-01

Möjligheter för Södermanlands landsbygd?

Prioriterade områden

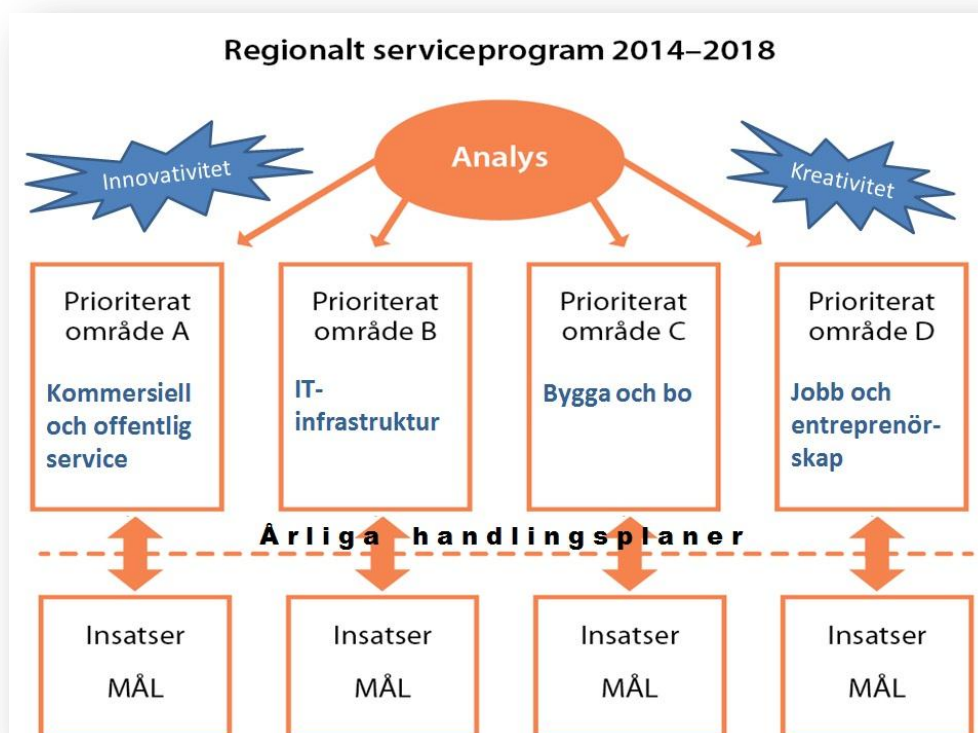
Inom, ramen för Södermanlands regionala serviceprogram RSP 2014-2018 ska ett arbete bedrivas som bidrar till att:

- Befintliga och nya satsningar på **samverkanslösningar** uppmuntras och initieras.
- Nya typer av **mötesplatser** växer fram.
- Främja **samordning** mellan aktörer och insatser för att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder för kvinnor, män och företag.
- **Tydliggöra kopplingar** mellan tillgänglighet till service och näringslivets utveckling.

Identifiering och planering av programmets konkreta insatser, i form av en **handlingsplan** ska göras en gång per år för det närmaste kommande året. I samband med länens årliga uppföljning ska även en beskrivning av insatser för det kommande året tas fram.

Partnerskapet har arbetat med att göra en behovsanalys vilken resulterade i **4** prioriterade områden. **Helhetssyn präglar de prioriterade områdena och de hakar i och har betydelse för varandra.** Samordning mellan samhällets olika aktörer är en nödvändighet. En av de viktigaste framgångsfaktorerna är samverkan mellan kommuner, bygdegrupper och andra aktörer.

4 prioriterade områden i Södermanlands län

4 prioriterade områden vilka ska genomsyras av innovativitet och kreativitet. Samt konkretiseras i årliga handlingsplaner.

Prioriterat område A

Kommersiell och offentlig service

Nya och innovativa lösningar. Helhetssyn, utveckling.
Exempel mobil primärvård, servicepunkter, mötesplatser.

Mål: Bibehålla och utöka service på landsbygden.

Prioriterat område B

IT-infrastruktur

Bredband, mobilt och fiber. Användarutveckling.

Mål: Fortsatt utbyggnad av bredband.

Prioriterat område C

Bygga och bo

Ändamålenliga, attraktiva bostäder till alla generationer.
Anpassade bostäder för unga, medelålders samt äldre.

Mål: Öka antalet boende på landsbygden.

Prioriterat område D

Jobb och entreprenörskap

Mål: Öka antalet arbetstillfällen på landsbygden

Partnerskapet och länsstyrelsen har god kännedom om landsbygden i Södermanlands län. Under 2013 gjordes en Swot-analys samt en nulägesbeskrivning av länets landsbygd. Partnerskapet har arbetat enligt den av Tillväxtverket föreslagna modellen för att prioritera 4 områden. De områden som ansågs viktiga listades och prioriterades utifrån behov av insats samt betydelse av insats. Utifrån resultat sammanfördes förslagen till 4 prioriterade områden.

Prioriterat område A

Kommersiell och offentlig service

Behov finns att bibehålla samt utveckla den service som finns idag. Det som togs upp var följande: helhetssyn, servicestationer med heltäckande utbud, fler servicemöjligheter för lanthandeln, bättre logistik vad gäller varutransporter, postgång och utkörning. E-handel, service i form av primärvård. Bibehållet och ökat kundunderlag vilket är kopplat till prioriterat område C Bygga och bo.

Aktörer: lanthandeln, bygderåd, kommunen, länsstyrelsen.

Finansiärer: eget arbete, projektmedel för att arbeta innovativt och kreativt. Stöd enligt förordningen till kommersiell service. Extra medel från regeringen.

Prioriterat område B

IT-infrastruktur

Länsstyrelsen har fortsatt hög prioritet på bredbandsutbyggnad då detta är en nyckelfråga för utvecklingen på landsbygden. Modernt företagande blir alltmer beroende av en stabil och snabb internetuppkoppling och modern IT-infrastruktur kan vara avgörande för etablering av boende och företag på landsbygden.

Mobilt bredband och mobiltelefonnäten behöver byggas ut för bättre täckning, för det finns många så kallade vita fläckar i länet.

Aktörer: länsstyrelsen, kommuner, bygdegrupper

Finansiärer: landsbygdsprogrammet, PTS, kommuner

Prioriterat område C

Bygga och bo

För att människor ska kunna bo och bo kvar på landsbygden är det viktigt att det finns tillgång till olika typer av boende för människor med olika behov. Bostäder för yngre, för barnfamiljer och för äldre ser olika ut när familjesituationen förändras. Behov finns av generationsväxlings och olika typer av serviceboenden så att människor inte tvingas flytta från en bygd där de trivs. Att det finns attraktiva bostäder är mycket viktigt för bibehållen offentlig service, skola, vård etc.

Aktörer: länsstyrelsen, kommuner, bygdegrupper

Finansiärer: stat och kommun, privata företag

Prioriterat område D

Jobb och entreprenörskap

Arbete på landsbygden som medför möjlighet till försörjning, ger människor möjlighet att bo, bo kvar samt flytta till landsbygden. Med attraktiva bostäder, bra offentlig och kommunal service, kvalitativa skolor och bredband så finns alla möjligheter skapa arbetstillfällen och företag som är platsoberoende, som till exempel e-handel. En god utveckling kan vara att fler företag och offentliga myndigheter har sin verksamhet i mindre orter.

Aktörer: länsstyrelsen, kommuner, invånare/boende

Finansiärer: stat och kommun, privata företag, Eu-programen, social- och regionalfonden

Genomförande

Insatser

Målen för de 4 prioriterade områden är inte klara i dagsläget men kommer att kompletteras. För att sätta realistiska, mätbara och uppnåbara mål behöver en nulägesanalys göras inom varje område.

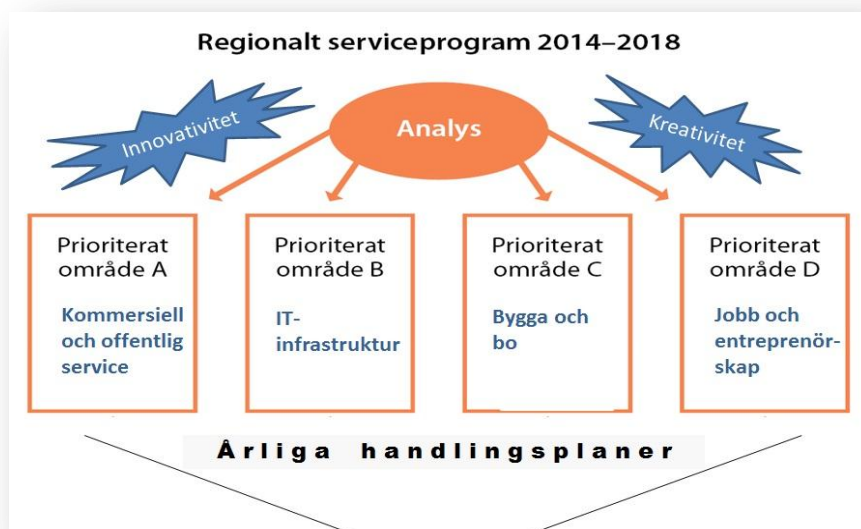
För att arbetet inom det regionala serviceprogrammet ska leda till uppsatta mål fodras att konkreta insatser identifieras, planeras och genomförs. Identifiering, planering och utvärdering ska göras en gång per år i form av en handlingsplan, inför det närmast kommande året.

Undantag är 2014 där insatser och planer utformas i samband med framtagning av det regionala serviceprogrammet och börjar gälla den 1 april 2014.

Partnerskapets funktion i genomförandet av RSP 2014-2018

Partnerskapet för landsbygdsutveckling bildades 2010 och har haft två möten per år. Partnerskapet kommer att få en viktigare roll vad gäller genomförande av de insatser i handlingsplanen som tas fram årligen under programperioden

I samband med länets årliga uppföljning av det regionala serviceprogrammet ska beskrivning av det kommande årets insatser tas fram.

Uppföljning/utvärdering

Enligt regeringsuppdraget ska det regionala serviceprogrammet 2014-2018 utformas så att det för varje län är möjligt att följa upp och utvärdera genomförandet kontinuerligt under programmets 5 år.

En uppföljnings- och utvärderingsplan ska finnas som verktyg för att följa upp genomförda insatser samt måluppfyllelse. Dessutom ska planen beskriva hur resultaten ska ta tillvara för att bidra till lärande.

En marknadsplan av mindre modell tas fram med inriktning på hur resultat av programmets genomförda insatser och resultat ska spridas.

Samt även hur inhämtning av information av andras erfarenheter och resultat är tänkt att ske.

Med uppföljning menas: att samla information om utfall och resultat från genomförda insatser.

Med utvärdering menas: att mäta hur väl resultatet av genomförda insatser svarar upp mot uppställda mål och syfte.

Uppföljnings- och utvärderingsplan för Södermanlands län

En årlig handlingsplan för planerade insatser tas fram.

Genomförda insatser enligt den årliga handlingsplanen följs upp och utvärderas.

Uppföljning

Är insatserna genomförda?

Har insatserna haft avsedd effekt?

Resultat – nåddes uppsatt mål?

Process – vad har fungerat bra, arbetsfördelning, samverkan etc.

Framgångsfaktorer och det som var mindre bra

Vad har vi lärt oss?

Hur ta tillvara det?

Utvärdering

Här kan frågor och följdfrågor inledas med orden: Vad, Hur, Vem, När och Varför

Vad ska utvärderas?

Hur ska det ske?

Vem ska göra utvärderingen?

När ska den göras?

Vilken skillnad har insatserna gjort för tillgång till kommersiell service på landsbygden?

Mål som insatsmål, resultatmål och effektmål samt indikatorer tas fram årligen för varje insats.

Informationsspridning

Hur, när, vem/vilka sprider goda resultat?

Inhämtning av andras erfarenheter och resultat kommer att ske via nätverkande samt deltagande i konferenser om Regional serviceprogram både på regional och nationell nivå.

Redovisning till tillväxtverket 1

Varje år ska genomförda insatser och uppnådda resultat redovisas till Tillväxtverket som har i uppdrag att sammanställa och redovisa hur länen genomför sina respektive regionala serviceprogram till regeringskansliet (Näringsdepartementet). Redovisningar avseende hur serviceprogramman fortskrider ska årligen redovisas till Tillväxtverket enligt följande plan:

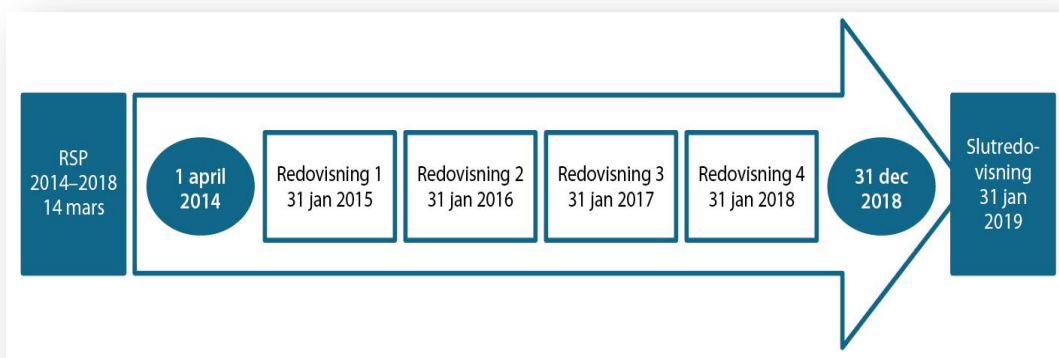
Delredovisning 1 den 31 januari 2015

Delredovisning 2 den 31 januari 2016

Delredovisning 3 den 31 januari 2017

Delredovisning 4 den 31 januari 2018

Slutredovisning som avser hela perioden 2014-2018 ska lämnas till Tillväxtverket senast den 31 januari 2019.

Hänvisningar

Tillväxtverket

www.tillvaxtverket.se

Tillväxtanalys

www.tillvaxtanalys.se

Regionförbundet Sörmland

www.regionsormland.se

Länsstyrelsen i Södermanlands län

www.lansstyrelsen.se/sodermanland

SWOT-analys inför landsbygdsprogrammet 2014-2020

<http://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/SiteCollectionDocuments/Sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/landsbygdsutveckling/SWOT.pdf>

Nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd

<http://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/SiteCollectionDocuments/Sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/landsbygdsutveckling/Nulagesbeskrivning.pdf>

Eskilstuna kommun

www.eskilsuna.se

Flens kommun

www.flen.se

Gnesta kommun

www.gnesta.se

Katrineholms kommun

www.katrineholm.se

Oxelösund kommun

www.oxelosund.se

Nyköpings kommun

www.nykoping.se

Strängnäs kommun

www.strangnas.se

Trosa Kommun

www.trosa.se

Vingåkers kommun

www.vingaker.se

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län